

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทและศักยภาพของบุคลากรและองค์กรท้องถิ่นในตำบลตรอกนอง อำเภอลำลูก จังหวัดจันทบุรีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัยตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. วิธีดำเนินการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อทำการศึกษารoles บทบาทและศักยภาพของบุคลากรและองค์กรท้องถิ่นในตำบลตรอกนอง เป็นการคัดเลือกโดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จำนวน 9 องค์กร ได้แก่ 1) กลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์ หมู่ที่ 5 2) สหกรณ์เครดิตยูเนียนตรอกนองทวีทรัพย์ จำกัด 3) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนตำบลตรอกนอง 4) กลุ่มอาชีพของสมาชิกโครงการไม้กวาดดอกอ้อ (โครงการส่งเสริมการรวมกลุ่ม) 5) กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านตรอกนอง 6) กองทุนหมู่บ้านตรอกนองลำง หมู่ 4 7) กลุ่มโครงการพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน (SML) 8) โครงการยาเพื่อการเกษตรในชุมชน และ 9) กลุ่มสตรีอาสาพัฒนา ตำบลตรอกนอง เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (deep interview) และการจัดให้มีการสนทนากลุ่ม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูล ค้นคว้าจากเอกสารทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการทบทวนเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร กลุ่ม/องค์กรท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรชาวบ้าน รวมถึงข้อมูลด้านการพัฒนาชุมชนด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

2. การเก็บข้อมูลภาคสนาม ประกอบด้วย 1) การสำรวจพื้นที่เพื่อค้นหากลุ่มเป้าหมายและให้ผู้ให้ข้อมูลหลักในองค์กรชุมชนและชาวบ้านในพื้นที่ตำบลตรอกนอง เพื่อให้ได้ข้อมูลมาประกอบและใช้การอธิบายปรากฏการณ์ของกลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) เป็นการพูดคุยกับผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก มีแนวคำถามเพื่อใช้เป็นแนวทางดำเนินการสัมภาษณ์ เก็บข้อมูลของตำบลตรอกนอง บุคคลสำคัญในชุมชน ข้อมูลกลุ่ม/องค์กรท้องถิ่น ข้อมูลการดำเนินงานและการบริหารจัดการของกลุ่ม/องค์กรท้องถิ่น ปัญหาและ

อุปสรรค ข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนตำบลตรอกนอง แนวคำถามทุกกลุ่มจะเป็นลักษณะใกล้เคียงกันแต่อาจมีความแตกต่างกันในส่วนข้อปลีกย่อย ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงบทบาทและศักยภาพของบุคลากรและองค์กรอย่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2535 : หน้า 87) 3) การสนทนากลุ่ม (focus group discussion) โดยมีผู้เข้าร่วม 8-10 คน เพื่อปรึกษาหารือและข้อสรุปประเด็นต่าง ๆ ของบทบาทและศักยภาพของบุคลากรและองค์กรท้องถิ่น 4) การจัดเตรียมเครื่องมือ เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพและแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยสร้างสัมพันธภาพกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม มีการแนะนำตัวพร้อมอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุญาตในการบันทึกเสียง ถ่ายภาพโดยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลยินยอมก่อนการสนทนา 5) การติดต่อประสานงาน ผู้วิจัยได้มีการติดต่อประสานงานกับผู้นำองค์กรท้องถิ่นเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มอย่างเป็นทางการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย ดังนี้

1. ข้อมูลเอกสาร (document) ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อาทิ แผนพัฒนาตำบลตรอกนอง เอกสารประกอบการประชุมระดับตำบล เอกสารบันทึกต่าง ๆ ขององค์กรท้องถิ่น
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structured or guided interviews) ที่ได้สร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมและจากการศึกษาข้อมูลชุมชนพื้นฐาน รวมทั้งการศึกษาจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ โดยรายละเอียดของแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำบลตรอกนอง ข้อมูลผู้ทรงความรู้และภูมิปัญญาในตำบลตรอกนอง ข้อมูลกลุ่มและองค์กรท้องถิ่นในตำบล ข้อมูลการบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์กรท้องถิ่น ข้อมูลปัญหาและอุปสรรค/ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนเพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน
3. การสนทนากลุ่มและแบบบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่มโดยมีผู้เข้าร่วม 8-10 คน เพื่อปรึกษาหารือและข้อสรุปประเด็นต่าง ๆ ของบทบาทและศักยภาพของบุคลากรและองค์กรท้องถิ่น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้มีการตรวจสอบข้อมูลโดยใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (data triangulation) ใช้วิธีการโดยเปลี่ยนแหล่งที่เป็นบุคคล เวลาหรือสถานที่ที่ให้ข้อมูล และการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากวิธีการเก็บข้อมูลด้วยวิธีที่ต่างกันแล้วจะได้ผลเหมือนเดิม เช่น ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้เอกสาร จากนั้นจึงได้ทำการวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดข้อมูล โดยใช้แนวความคิดและทฤษฎีเป็นแนวทางการวิเคราะห์ เพื่อหาความหมายแยกแยะองค์ประกอบ รวมทั้งเชื่อมโยงและวิเคราะห์ให้เห็นถึงวิถีคิด บทบาท ศักยภาพของบุคลากรและองค์กรท้องถิ่นต่าง ๆ ในตำบลตรอกนอง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (content analysis) แบบพรรณนาความ ด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมตารางและภาพประกอบที่เกี่ยวข้องในการวิจัย